

مبانی حقوق سلامت

تألیف:
دکتر شریار اسلامی تبار
محرر و مدرس دانشگاه

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	اسلامی تبار، شهریار،
عنوان و نام پدیدآور	مبانی حقوق سلامت / تألیف شهریار اسلامی تبار.
مشخصات نشر	تهران: مجد، ۱۳۹۵.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۶۲۴-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	حق سلامتی
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ م ۲ / الف ۳ / ۳۲۶ K
رده بندی دیویی	۳۴۱ / ۴۸۳
شماره کتبی ملی	۴۲۲۰۱۵۶

هرگونه تکتک کاملاً مجاز است از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. واریت تخلف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

مبانی حقوق سلامت

تألیف: دکتر شهریار اسلامی تبار

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۵ / تجدید نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است

دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان وحید نظری و ۱۲ فروردین، پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۰۲۱-۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۴۰۹۳۳۸۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۶۲۴-۱

ISBN: 978-600-193-624-1

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (منیری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸
فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

فهرست تفصیلی

۳۱	پیشگفتار (Preface)
۳۴	مقدمه (Introduction)
۳۷	بخش اول: مروری بر کلیات حقوق سلامت (Overview of Health Law)
۳۹	فصل - مقدمه‌ای بر حقوق سلامت (An Introduction to Health Law)
۴۰	مبحث اول - مفاهیم اساسی حقوق سلامت (Basic Concepts of Health Law)
۴۲	مبحث دوم - تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۴۳	مبحث سوم - حقوق پزشکی و حقوق سلامت (Medical Law & of Health Law)
۴۴	قسمت ۱- حقوق پزشکی (Medical Law)
۴۶	قسمت ۲- حقوق سلامت (Health Law)
۴۹	مبحث چهارم - رویکردهای مختلف به حقوق سلامت (Different Approaches to Health Law)
۴۹	قسمت ۱- رویکرد حقوق بشری به حقوق سلامت (Human Rights approach to Health)
۵۰	قسمت ۲- حقوق مراقبت سلامت (Health Care Law)
۵۱	قسمت ۳- بیواتیک یا اخلاق زیستی (Bioethics)
۵۲	قسمت ۴- حقوق سلامت عمومی (Public Health Law)
۵۳	مبحث پنجم - سطوح حقوق سلامت (Levels of Health Law)
۵۴	مبحث ششم - منابع حقوق سلامت (Sources of Health Law)
۵۵	فصل ۲- حقوق سلامت و حقوق اداری (Health Law & Administrative Law)
۵۶	مبحث اول - تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۵۷	مبحث دوم - جایگاه حقوق اداری در میان شاخه‌های حقوق (Status of Administrative Law Among other Branches of Law)
۵۸	مبحث سوم - منابع حقوق اداری (Sources of Administrative Law)
۵۸	مبحث چهارم - اصول حاکم بر حقوق اداری (Principles of Administrative Law)
۵۹	قسمت ۱- اصل حاکمیت قانون (principle of Authority of the law)
۵۹	قسمت ۲- اصل سلسله مراتب اداری (Principle of Administrative Hierarchy)

- قسمت ۳- اصل دموکراسی (Principle of Democracy) ۶۰
- قسمت ۴- اصل تفکیک و اصل تلفیق قوا (Principle of Separation of Powers & Consolidation of Powers) Principle of ۶۰
- مبحث پنجم- وظایف نمایندگیهای اداری (Duties of Administrative Agencies) ۶۱
- قسمت ۱- اعمال و اجرای قوانین و مقررات (Enforcement) ۶۱
- قسمت ۲- قضاوت و صدور رأی (Adjudication) ۶۲
- قسمت ۳- فرآیند تصویب مقررات (Rule Making) ۶۴
- مبحث ششم- رابطه حقوق اداری با حقوق سلامت (Relationship between Administrative Law & Health Law) ۶۶
- مبحث هفتم- ابزارهای حقوق اداری در حوزه سلامت (Administrative Law Instruments in the Health Area) ۷۰
- قسمت ۱- صدور کنترل مجوز یا پروانه (Licensure) ۷۲
- قسمت ۲- بازرسیهای دوره‌ای (Periodic Inspection) ۷۲
- قسمت ۳- اعمال زور و حمایت از سلامت عمومی (Enforcing Power for Public Health) ۷۲
- فصل ۳- سیاستگذاری در حوزه سلامت (Health Policy-Making) ۷۵
- مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History) ۷۷
- مبحث دوم- انواع سیاست‌های سلامت (Types of Health Policy) ۷۸
- مبحث سوم- سیاستگذاری برای سلامت عمومی (Policy Making For Public Health) ۸۰
- مبحث چهارم- سیاست‌های سلامت به عنوان ابزار (Health Policies as The Tools) ۸۱
- قسمت ۱- ابزارهای کنترل قانونی یا رگولاتوری (Regulatory Tools) ۸۱
- قسمت ۲- ابزارهای تخصیصی (Allocative Tools) ۸۲
- مبحث پنجم- سطوح سیاستگذاری در سلامت (Levels of Health Policy Making) ۸۳
- قسمت ۱- سطوح ملی (National levels) ۸۳
- قسمت ۲- سطوح بین‌المللی (International levels) ۸۴
- مبحث ششم- الزامات سیاستگذاری در سلامت (Health policy Implications) ۸۵
- قسمت ۱- آموزش سیاستگذاران ۸۵
- قسمت ۲- تعیین نیازها و اولویت‌ها ۸۵
- مبحث هفتم- روش‌های تعیین نیازها و اولویت‌ها (Methods for determining requirements and priorities) ۸۶
- قسمت ۱- استفاده از ابزارهای تحلیلی (Application of Analytical Tools) ۸۶

- ۸۶ قسمت ۲- لابی کردن (Lobbying)
- ۸۸ مبحث هشتم- مسائل و محدودیتهای قانونی (Legal Issues and Restrictions)
- ۹۱ بخش دوم: حقوق بشر و حق سلامت (Human Right & Right to Health)
- فصل ۱- مقدمه ای بر حقوق بشر و حق سلامت (Introduction Human Rights & Right to Health)
- ۹۳ مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
- ۹۳ قسمت ۱- تعریف حقوق بشر (Definition of Human Rights)
- ۹۴ قسمت ۲- تعریف حق سلامت (Definition of Right to Health)
- ۹۵ قسم ۲- تاریخچه (History)
- ۹۶ مبحث دوم- حقوق بشر (Introductuon Humman Right)
- ۹۷ قسمت ۱- ویژگی های حقوق بشر (Charactristics of Human Rights)
- ۹۷ قسمت ۲- تقسیم بندی حقوق بشر (Classification of Human Rights)
- ۹۸ قسمت ۳- جایگاه «قوة بشر» (Status of Human Right)
- ۹۹ قسمت ۴- کارکردهای حقوق بشر (Functions of Human Rights)
- ۱۰۰ مبحث سوم- معرفی حق سلامت (Introducing Right to Health)
- ۱۰۱ قسمت ۱- اسناد بینالمللی در رابطه با حق سلامت (International Documents about Right to Health)
- ۱۰۱ قسمت ۲- ارکان حق سلامت (Elements of Right to Health)
- ۱۰۳ قسمت ۳- تعهدات دولت ها در خصوص حق سلامت (States' Obiligations on the Right to Health)
- ۱۰۷ فصل ۲- تبیین حق سلامت در اسناد حقوق بشری (Explaining the Right to Health in the Human Rights, Documents)
- ۱۱۱ مبحث اول- حق سلامت و رابطه آن با سایر حق ها (Human Rights & Relation Ship With other Rights)
- ۱۱۱ قسمت ۱- رابطه تعریف حق سلامت (Definition of Right to Health)
- ۱۱۱ قسمت ۲- رابطه حق سلامت با سایر حق ها و آزادیها (Relationship between Right to Health & Other Rights & Freedoms)
- ۱۱۳ مبحث دوم- عناصر و ارکان حق سلامت (Element of Right to Health)
- ۱۱۸ قسمت ۱- موجود بودن (Availability)
- ۱۱۸ قسمت ۲- قابلیت دسترس بودن (Accessibility)
- ۱۱۹

- ۱۳۲ قسمت ۳- قابل قبول بودن (Acceptability)
- ۱۳۳ قسمت ۴- کیفیت (Quality)
- ۱۳۵ مبحث سوم- اسناد حقوق بشری (Human Rights Documents)
- قسمت ۱- ماده ۲۵ اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸) (Article 25- Universal Declaration of Human Rights)
- ۱۳۶
- قسمت ۲- اساسنامه سازمان بهداشت جهانی (۱۹۴۶) (WHO Constitution)
- ۱۳۷
- قسمت ۳- کنوانسیون بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۶۶)
- ۱۳۷
- قسمت ۴- ماده ۲۴ کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹) (Article 24- Convention on the Rights of the Children: UNICEF)
- ۱۳۰
- قسمت ۵- کنوانسیون منع تمامی انواع تبعیض علیه زنان (۱۹۷۹) (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women)
- ۱۳۱
- فصل ۳- تعهدات دولت ها (States Obligations)
- ۱۳۳
- مبحث اول- تعهدات اصلی و سه گانه (Tripple Commitments)
- ۱۳۳
- قسمت ۱- تعهد به احترام (Commitment to Respect)
- ۱۳۴
- قسمت ۲- تعهد به حمایت (Commitment to Protect)
- ۱۳۵
- قسمت ۳- تعهد به اجرا (Commitment to Fulfill)
- ۱۳۶
- مبحث دوم- تعهدات عمومی در برابر تعهدات خاص (Genral Obligations V.s Specific obligations)
- ۱۳۸
- قسمت ۱- تعهدات عمومی (General Obligations)
- ۱۳۸
- قسمت ۲- تعهدات خاص (Specific Obligations)
- ۱۳۹
- مبحث سوم- تعهدات اصلی یا حداقلی در برابر تعهدات حداکثری (Minimum Obligations V.s Maximum obligations)
- ۱۴۱
- قسمت ۱- تعهدات اصلی یا حداقلی (Minimum obligations)
- ۱۴۱
- قسمت ۲- تعهدات حداکثری (Maximum Obligations)
- ۱۴۲
- مبحث چهارم- تعهدات آنی در برابر تعهدات تدریجی (V.s Gradual obligations)
- ۱۴۲
- قسمت ۱- تعهدات آنی (Immediate obligations)
- ۱۴۲
- قسمت ۲- تعهدات تدریجی (Gradual obligations)
- ۱۴۴
- فصل ۴- اقدامات دولت ها به منظور تحقق حق سلامت (States Measures to Realize the Right to Health)
- ۱۴۷
- مبحث اول- اقدامات تقنینی (Legislative Measures)
- ۱۴۷
- قسمت ۱- قانون اساسی (Constitution)
- ۱۴۸

۱۴۸	قسمت ۲- طرح‌های ملی سلامت (National Health Plans: NHPs)
۱۵۰	مبحث دوم- اقدامات یا مکانیسم‌های اداری (Administrative Mechanisms / Measures)
۱۵۱	قسمت ۱- سیاست‌گذاری (Policy Making)
۱۵۱	قسمت ۲- پاسخگویی (Accountability)
۱۵۲	قسمت ۳- اقدامات بودجه‌ای (Budjeting Measures)
۱۵۶	قسمت ۴- نظارت بر حق سلامت (Monitoring the Right to Health)
۱۵۹	قسمت ۵- ارزیابی حق سلامت (Assessment the Right to Health)
۱۶۴	مبحث سوم- مکانیسم‌های قضایی و شبه قضایی (Puasi-Judicial & Judicial Mechanise)
۱۶۵	قسمت ۱- رسیدن قضایی (Judicial Investigation)
۱۶۶	قسمت ۲- رسیدن قضایی (Cauasi- Judicial Investigation)
۱۶۷	بخش سوم: حقوق مراقبت سلامت (Health Care Law)
۱۶۹	فصل ۱- مقدمه‌ای بر حقوق مراقبت سلامت (An Introduction to Health Care Law)
۱۶۹	مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History on Health Care)
۱۷۱	مبحث دوم- نظریه‌های اصلی حاکم بر حوزه مراقبت سلامت (Main Theories Govering on Health Care)
۱۷۱	قسمت ۱- نتیجه‌گرایی (Consequentialism)
۱۷۲	قسمت ۲- منفعت‌گرایی (Utilitarianism)
۱۷۲	قسمت ۳- غیرهستی‌شناسی (Deontology)
۱۷۲	مبحث سوم- اصول اخلاقی حاکم بر نظام مراقبت سلامت (Ethical Principles Governing on Health Care)
۱۷۳	قسمت ۱- حق استقلال و آزادی فردی (Autonomy)
۱۷۳	قسمت ۲- منفعت‌رسانی (Beneficence)
۱۷۴	قسمت ۳- عدم اضرار (Nonmaleficence)
۱۷۴	قسمت ۴- عدالت (Justice)
۱۷۵	مبحث چهارم- اصول حقوقی حاکم بر نظام مراقبت سلامت (Legal Principles of Health Care Law)
۱۷۵	قسمت ۱- حق برخورداری از مراقبت سلامت (Right to Health Care)

- ۱۷۸ قسمت ۲- استقلال و آزادی بیمار (Patient Autonomy)
- ۱۷۸ مبحث پنجم- انواع مسئولیت قانونی (Types of Liability)
- ۱۷۹ قسمت ۱- مسئولیت مدنی (Civil Liability)
- ۱۷۹ قسمت ۲- مسئولیت کیفری (Criminal Liability)
- مبحث ششم- مسئولیت قانونی مراکز و متخصصان مراقبت سلامت (Liability of Health Care Centers & Liability of Health Care Professionals)
- ۱۸۰ قسمت ۱- مسئولیت قانونی مراکز مراقبت سلامت (Liability of Health Care Centers)
- ۱۸۱ قسمت ۲- مسئولیت قانونی متخصصان مراقبت سلامت (Liability of Health Care Professionals)
- ۱۸۲ فصل ۲- مسئولیت قانونی متخصصان مراقبت سلامت (Liability of Health Care Professionals)
- ۱۸۵ مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
- ۱۸۶ مبحث دوم- انواع و تقسیم بندی (Types & Classification)
- ۱۸۷ قسمت ۱- مسئولیت مدنی (Civil Liability)
- ۱۸۸ قسمت ۲- مسئولیت کیفری (Criminal Liability)
- ۱۸۹ قسمت ۳- مسئولیت انتظامی (Disciplinary Liability)
- مبحث سوم- شبه جرم، سهل انگاری، قصور و خطای پزشکی (Tort, Medical Negligence & Malpractice)
- ۱۸۹ قسمت ۱- انواع سهل انگاری و قصور (The Form of Negligence)
- ۱۹۱ قسمت ۲- عناصر سهل انگاری و قصور (Elements of Negligence)
- ۱۹۲ قسمت ۳- جبران خسارت (Remedy/ Compensation)
- ۱۹۴ قسمت ۴- راهکارهایی برای پیشگیری از مسئولیتهای قانونی سهل انگاری و قصور (Strategies for Preventing Negligence Liability)
- ۱۹۵ قسمت ۵- دفاعیات (Defences)
- ۱۹۶ فصل ۳- کنترل قانونی متخصصان مراقبت سلامت (Regulation of Health Care Professionals)
- ۱۹۹ مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
- ۲۰۰ مبحث دوم- استراتژی های کنترل قانونی (Legal Control Strategies)
- ۲۰۱ مبحث سوم- کنترل قانونی توسط نهادهای رگولاتوری (Legal Control by Regulatory Organizations)
- ۲۰۲ قسمت ۱- پروانه و مجوز اشتغال (License)
- ۲۰۴

۲۰۶	قسمت ۲- کنترل و نظارت (Monitoring & Supervision)
۲۱۱	فصل ۴- رضایت آگاهانه به درمان (Informed Consent to Treatment)
۲۱۱	مبحث اول - تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۲۱۳	مبحث دوم - انواع رضایت (Types of Consent)
۲۱۳	قسمت ۱- رضایت تصریحی (Expressed Consent)
۲۱۴	قسمت ۲- رضایت تلویحی یا ضمنی (Implied Consent)
۲۱۵	مبحث سوم - عناصر رضایت آگاهانه (The Elements of Informed Consent)
۲۱۵	مبحث چهارم - رضایت بیماران واجد صلاحیت و فاقد صلاحیت (Consent for Competent & Incompetent Patients)
۲۱۵	قسمت ۱- بیماران واجد صلاحیت عقلی (Competent Patient)
۲۱۸	قسمت ۲- بیماران فاقد صلاحیت (Incompetent patients)
۲۱۹	مبحث پنجم - اسناد حقوقی رضایت (Legal Aspects of Consent)
۲۲۰	قسمت ۱- تعرض و ضارب و حرج (Trespass)
۲۲۱	قسمت ۲- رد رضایت (Refusal of Consent)
۲۲۱	قسمت ۳- پسگرفتن رضایت (Withdrawal of Consent)
۲۲۵	فصل ۵- حریم خصوصی و محرمانگی ادعای (Privacy & Confidentiality)
۲۲۶	مبحث اول - تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۲۲۸	مبحث دوم - مسائل مربوط به پرونده‌های پزشکی (Issues Related to Medical Records)
۲۲۸	قسمت ۱- حق دسترسی بیماران به پرونده‌های پزشکی خود (Patients' Rights to Access their Medical Records)
۲۲۹	قسمت ۲- حفاظت و امحای پرونده‌ها (Record Preservation and Destruction)
۲۳۰	مبحث سوم - اصول و چارچوب‌های حقوقی برای پیشگیری از افشای اطلاعات (Principles and Legal Frameworks For Preventing the Disclosure)
۲۳۱	مبحث چهارم - استثنائات قانونی نقض وظیفه محرمانگی (Legal Exceptions for Breaching Confidentiality)
۲۳۱	مبحث ششم - دفاع در برابر اتهام نقض محرمانگی (Defense Against the Charge of Breach of Confidentiality)
۲۳۵	مبحث هفتم - قوانین مهم (Important Acts)
۲۳۵	قسمت ۱- قانون انتقال و پاسخگویی الکترونیک بیمه سلامت یا هیپا (Health Insurance Portability and Accountability Act: HIPPA)
۲۳۸	قسمت ۲- قانون حفاظت از داده‌ها مصوب ۱۹۹۸ (The Data Protection Act 1998)

قسمت ۳- کنوانسیون اروپایی حقوق بشر و بیوپزشکی (European Convention on Right to Health & Biomedicine)

بخش چهارم: اخلاق زیستی (بیواتیک) (Bioethics)

فصل ۱- مقدمه‌ای بر اخلاق زیستی (بیواتیک) (An Introduction to Bioethics)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

قسمت ۱- تعریف اخلاق (Definition of Ethic)

قسمت ۲- شاخه‌های اخلاق (Branches of Ethic)

قسمت ۳- تفاوت میان اتیک و مورال (Defference between Ethics & Moral)

قسمت ۴- رابطه میان اخلاق، حقوق و پزشکی

قسمت ۵- مجموعه قوانین (Ethical codes)

قسمت ۶- اتیک و اخلاق زیستی (Bioethics)

قسمت ۷- تاریخچه بیواتیک (History of Bioethics)

مبحث سوم- مباحث مشترک آغاز، پایان حیات: ارزش و تقدس زندگی بشر (Common Issues: Value and Sanctity of Human Life)

قسمت ۱- تقدس زندگی بشر (Sanctity of Human Life)

قسمت ۲- ارزش زندگی بشر (Value of Human Life)

قسمت ۳- مسائل آغاز حیات (Issues of Beginning of life)

قسمت ۴- مسائل آغاز حیات (Issues of Beginning of life)

قسمت ۱- مسائل اخلاقی و حقوقی فناوری‌های کمک باروری (Ethical & legal Issues of Assisted Reproductive Technologies: ART)

قسمت ۲- جایگاه اخلاقی و حقوقی جنین (Legal & Moral Status of Fetus)

قسمت ۳- مسائل مربوط به پایان حیات (Issues of End of Life)

قسمت ۱- کیفیت زندگی (Quality of the Life)

قسمت ۲- مراقبت تسکینی (Palliative Cares)

قسمت ۳- حمایت‌های قانونی و معنوی (Legal & Intellectual Supports)

قسمت ۴- اتهام قتل و کمک به خودکشی

قسمت ۵- شرایط نباتی پایدار (مرگ مغزی) (Persistent Vegetative State: PVS)

فصل ۲- فناوری‌های کمک باروری (Assisted Reproductive Technologies: ART)

ART)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

مبحث دوم- حقوق جنسی و باروری (Sexual & Reproductive Rights)

- ۲۶۴ میحث سوم- سوالات و مسائل اخلاقی و حقوقی مربوط به فناوری های کمک باروری
Reporoductive (Ethical and legal Question and Issue about Technology
- ۲۶۴ قسمت ۱- سوالات اخلاقی و حقوقی (Ethical and Legal Questions)
- ۲۶۶ قسمت ۲- مسائل حقوقی و اخلاقی (Ethical & legal Issues)
- ۲۶۹ میحث چهارم- لقاح مصنوعی (Artificial Insemination)
- ۲۶۹ قسمت ۱- مسائل حقوقی لقاح مصنوعی (Legal Issues of Artificial Insemination)
- ۲۷۱ قسمت ۲- مسائل اخلاقی و مذهبی لقاح مصنوعی (Ethical and Religious Issues of Artificial Insemination)
- ۲۷۲ میحث پنجم- لقاح خارج از رحم (In Vitro Fertilization)
- ۲۷۲ قسمت ۱- مسائل حقوقی (Legal Issues)
- ۲۷۴ قسمت ۲- اخلاقیات، از جنین برای اهداف تحقیقاتی (Ethics of Using Embryos for Research Purpose)
- ۲۷۴ میحث ششم- کلونینگ (مسان، ازی) (Cloning)
- ۲۷۵ قسمت ۱- تعریف و کاربردها (Definition and Applications of Cloning)
- ۲۷۵ قسمت ۲- انواع کلونینگ (Types of Cloning)
- ۲۷۶ قسمت ۳- ملاحظات اخلاقی (Ethical Issues)
- ۲۷۷ قسمت ۴- دلایل مخالفت و موافقت با کلونینگ تولید مثل انسانی (Reasons For Reproductive Cloning & Against Human)
- ۲۷۹ قسمت ۵- کنترل قانونی کلونینگ انسانی (Regulating Human Cloning)
- ۲۸۱ فصل ۳- سقط جنین (Abortion)
- ۲۸۲ میحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
- ۲۸۲ قسمت ۱- سقط جنین درمانی (Therapeutic Abortion)
- ۲۸۳ قسمت ۲- سقط جنین جنایی (Criminal Abortion)
- ۲۸۴ قسمت ۳- سقط جنین اختیاری (غیردرمانی) (Elective untheraputic Abortion)
- ۲۸۴ قسمت ۴- تاریخچه (History)
- ۲۸۵ میحث دوم- جایگاه اخلاقی و حقوقی جنین (Moral & Legal Status of Fetus)
- ۲۸۵ قسمت ۱- جایگاه اخلاقی (The Moral Status)
- ۲۸۶ قسمت ۲- جایگاه حقوقی (The Legal Status)
- ۲۸۶ میحث سوم- رویکرد دینی به مقوله سقط جنین (Religious Approach on Abortion)

قسمت ۱- رویکرد دینی به سقط جنین درمانی (Religious Approach on

Therapeutic Abortion)

قسمت ۲- رویکرد دینی به سقط جنین اختیاری (غیر درمانی) (Religious Approach on

Elective Untherapeutic Abortion

مبحث چهارم- بحث هایی در موافقت و مخالفت با قانونی سازی (Arguments For &

Against Legalization)

قسمت ۱- بحث هایی در موافقت با قانونی سازی (Arguments for Legalization)

قسمت ۲- بحث هایی مخالفت با قانونی سازی (Arguments Against Legalization)

مبحث پنجم- ملاحظات قانونی سقط جنین (Legal Considerations of Abortion)

قسمت ۱- خطرات جدی (Serious Risks)

قسمت ۲- محدودیت زمانی (Time Limitation)

قسمت ۳- رضایت آگاهانه (Informed Consent)

فصل ۴- تحقیقات پزشکی (Medical/Clinical Research)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم، تاریخچه و انواع (Definitions, Concepts & History &

Classification)

قسمت ۱- تعاریف و مفاهیم (Definitions Concepts)

قسمت ۲- تاریخچه (History)

مبحث دوم- اخلاقیات و کنترل قانونی تحقیقات روی نمونه های انسانی (Ethics and

Regulation of Human Subject Research)

قسمت ۱- نظارت توسط کمیته های اخلاق تحقیق (Supervision by Research

Ethics Committees)

قسمت ۲- استانداردهای بیانیه هلسینکی (Standards of Helsinki Declaration)

مبحث ۳- مسئولیت قانونی تحقیق (Research Liability)

قسمت ۱- شبه جرم / سهلانگاری و قصور (Tort/ Negligence)

قسمت ۲- مسئولیت کیفری (Criminal Liability)

مبحث چهارم- رضایت آگاهانه (Informed Consent)

قسمت ۱- بزرگسالان واجد صلاحیت (Competent Adults)

قسمت ۲- بزرگسالان فاقد صلاحیت (Incompetent Adults)

قسمت ۳- کودکان به عنوان نمونه های مورد آزمایش (Children as a Human

Research Subject)

مبحث پنجم- تحقیقات روی سلول های بنیادی جنین انسانی (Human Embryonic Stem

Cells Research)

۳۰۶	قسمت ۱- جایگاه اخلاقی جنین (Moral Status of Embryo)
۳۰۶	قسمت ۲- دلایل اخلاقی در موافقت و مخالفت با تحقیقات روی سلولهای بنیادی جنینی (Moral Reasons For and Against the Research on HESCs)
۳۰۸	قسمت ۳- رویکرد دینی (Religious approach on HSCs)
۳۰۹	قسمت ۴- کنترل های قانونی روی تحقیقات بر روی سلول های بنیادی جنین آدمی (Regulations on Human Embryonic Stem Cell Research)
۳۱۰	قسمت ۵- مسائل حقوقی و اخلاقی ناشی از حق ثبت اختراع (Legal & Ethical Issues Raised by Patenting)
۳۱۱	فصل ۱- ژنتیک انسانی (Human Genetic)
۳۱۱	مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۳۱۲	مبحث دوم- تست و غربالگری ژنتیک (Genetic Testing & Screening)
۳۱۲	قسمت ۱- تست ژنتیک (Genetic Testing)
۳۱۳	قسمت ۲- غربالگری ژنتیک (Genetic Screening)
۳۱۴	مبحث سوم- نگرانی های اخلاقی، اجتماعی و حقوقی (Ethical, legal and social Concerns)
۳۱۴	قسمت ۱- تبعیض ژنتیکی (Genetic Discrimination)
۳۱۹	قسمت ۲- حریم خصوصی و محرمانگی (Privacy & Confidentiality)
۳۲۰	قسمت ۳- نگرانی ها در مورد تست ژنتیک کودکان (Concerns About Children's Genetic Testing)
۳۲۰	مبحث چهارم- مشاوره ژنتیک (Genetic Counseling)
۳۲۱	قسمت ۱- اهداف مشاوره (The Goals of Counseling)
۳۲۱	قسمت ۲- رابطه پزشک و بیمار (Physician-Patient Relationship)
۳۲۲	قسمت ۳- مشاوره و رضایت آگاهانه (Counseling and Informed Consent)
۳۲۲	مبحث پنجم- نگرانی های اخلاقی و حقوقی تحقیقات ژنتیک انسانی (Ethical & Legal Concerns Involved in Human Genetic Research)
۳۲۳	قسمت ۱- رضایت آگاهانه (Informed Consent)
۳۲۴	قسمت ۲- حریم خصوصی و محرمانگی (Privacy & Confidentiality)
۳۲۷	قسمت ۳- حق ثبت اختراع (پتنت) در ژنتیک (Legal Issue of Genetic Patent)
۳۲۸	مبحث ششم- مهندسی ژنتیک (Genetic Engineering)
۳۲۸	قسمت ۱- رویکرد دینی به مهندسی ژنتیک (Religious Approach on Genetic Engineering)
۳۲۹	قسمت ۲- مسائل اخلاقی (Ethical Issues)

فصل ۶- مرگ مغزی (Brain Death)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

مبحث دوم- اهمیت تعیین مرگ مغزی (The Importance of Determining Brain Death)

مبحث سوم- مسائل اخلاقی (Ethical Issues)

قسمت ۱- رد تشخیص مرگ (Refused Recognizing of Death)

قسمت ۲- تضاد منافع (Conflict of Interest)

قسمت ۳- سردرگمی مردم (Confusion of people)

مبحث چهارم- رضایت برای اهدای عضو از متوفیان (Consent for Cadaveric Donation)

قسمت ۱- طرح نیت مخالفت (Opt - Out Plan)

قسمت ۲- نیت موافقت (Opt- In Plan)

مبحث پنجم- رویکرد ان به مفهوم مرگ مغزی (Religious Approach to the Concept of Brain Death)

قسمت ۱- مسیحیت و یهودیت (Christianity & Judaism)

قسمت ۲- اسلام (Islam)

مبحث ششم- مرگ مغزی و اهدای عضو در ایران (Brain Death and Organ Donation in Iran)

فصل ۷- اهدا و پیوند عضو (Organ Donation & Transplantation)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

مبحث دوم- آیا بدن ما همچون دارایی و مایملک ماست؟ (Is Human Body a Property?)

مبحث سوم- انواع اهدای عضو (Types of Organ Donation)

قسمت ۱- اهدا از سوی افراد زنده (Living Donation)

قسمت ۲- اهدا از سوی متوفیان (Cadaveric Donation)

قسمت ۳- اهدای اعضای حیوانی (Xenotransplantation)

مبحث چهارم- بحثهایی پیرامون بازار اهدای عضو (Arguments about Market for Organ Donation)

قسمت ۱- کالا ساختن (از جسد آدمی) (Commodification)

قسمت ۲- دسترسی نابرابر (Unjust Access)

قسمت ۳- قاچاق عضو و تورسم پیوند اعضا (Organ Trafficking & Transplant Tourism)

۳۴۹	مبحث پنجم - اختصاص اعضای ناکافی (Allocation of Scarce Organs)
۳۵۰	قسمت ۱ - ملاحظات قانونی (Legal Considerations)
۳۵۰	قسمت ۲ - ملاحظات اخلاقی (Ethical Considerations)
۳۵۱	فصل ۸ - اتانازی (Euthanasia)
۳۵۱	مبحث اول - تعاریف، مفاهیم و تاریخچه و انواع آن (Definitions, Concepts & History & Types of Euthanasia)
۳۵۲	قسمت ۱ - تعریف (Definition)
۳۵۲	قسمت ۲ - انواع و تقسیم بندی (Types & Classification)
۳۵۴	قسمت ۳ - تاریخچه (History)
۳۵۵	مبحث دوم - بحثهای سنتی پیرامون اتانازی (Traditional Debates About Euthanasia)
۳۵۵	قسمت ۱ - شرف زندگی بشر (Sanctity of Human Life)
۳۵۶	قسمت ۲ - ارزش زندگی بشر (Value of Human Life)
۳۵۷	قسمت ۳ - کیفیت زندگی بشر (Quality of Human Life)
۳۵۷	مبحث سوم - دلایلی در مخالفت و موافقت با اتانازی (Reasons & against Euthanasia)
۳۵۸	قسمت ۱ - دلایلی در مخالفت با اتانازی (Reasons against Euthanasia)
۳۵۹	قسمت ۲ - دلایلی در موافقت با اتانازی (Reasons in Favor of Euthanasia)
۳۵۹	مبحث چهارم - خودکشی به کمک پزشک (Physician Assisted - Suicide)
۳۶۰	قسمت ۱ - مراقبت تسکینی (Palliative Care)
۳۶۰	قسمت ۲ - دکترین تأثیر دوگانه (Doctrine of Double Effect)
۳۶۱	مبحث پنجم - رویکردهای مختلف به اتانازی و خودکشی (Different Approaches to Euthanasia and Assisted Suicide)
۳۶۱	قسمت ۱ - رویکردهای دینی (Religious Approaches)
۳۶۲	قسمت ۲ - رویکردهای غیردینی (Unreligious Approaches)
۳۶۲	مبحث ششم - جایگاه قانونی اتانازی (Legal Statues of Euthanasia)
۳۶۳	قسمت ۱ - ایالات متحده آمریکا (United States of America)
۳۶۳	قسمت ۲ - برخی دیگر از کشورها (Some other Countries)
۳۶۵	بخش پنجم: حقوق سلامت عمومی (Public Health Law)
۳۶۷	فصل ۱ - مقدمهای بر حقوق سلامت عمومی (Introduction to Public Health Law)
۳۶۸	مبحث اول - تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

- ۳۷۰ (Features of Public Health Law) ویژگی‌های حقوق سلامت عمومی
- ۳۷۱ (Public Health Agencies) نمایندگی‌های سلامت عمومی
- ۳۷۲ (Public Health Promoting Tools) ابزارهای پیشبرد سلامت عمومی
- ۳۷۳ (Legal Foundation of Public Health Laws) مبانی حقوق سلامت عمومی
- ۳۷۴ (Types of Public Health Law) انواع قوانین سلامت عمومی
- ۳۷۴ (Primary Public Health Laws) قسمت ۱- قوانین اولیه سلامت عمومی
- ۳۷۴ (Secondary Public Health Laws) قسمت ۲- قوانین ثانویه سلامت عمومی
- ۳۷۶ (Conflicting Rights in Public Health Law) قسمت ۳- حق‌های متعارض در حقوق سلامت عمومی
- ۳۷۷ (Public Health Law) قسمت ۱- مقررات تحقیق در حوزه حقوق سلامت عمومی
- ۳۷۷ (Public Health Law) قسمت ۲- دارایی‌های مربوط به سلامت عمومی
- ۳۷۹ (International Health Law) فصل ۲- حقوق سلامت بین‌المللی
- ۳۸۰ (Definitions, Concepts & History) مبانی اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه
- ۳۸۱ (Sources of International Law) مبانی دوم- منابع حقوق بین‌الملل
- ۳۸۲ (Institutions & Organizations in the Global Health Governance) مبانی سوم- نهادها و سازمان‌های مرتبط با حاکمیت جهانی سلامت
- ۳۸۲ (World Health Organization: WHO) قسمت ۱- سازمان بهداشت جهانی
- ۳۸۴ (World Trade Organization) قسمت ۲- سازمان جهانی تجارت
- ۳۸۴ (World Bank & International Monetary Fund) قسمت ۳- بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول
- ۳۸۵ (Subject of Global Health) مبانی چهارم- موضوعات سلامت جهانی
- ۳۸۵ (Human Rights & Right to Health) قسمت ۱- حقوق بشر و حق برخورداری از سلامت
- ۳۸۷ (Legal Framework for Protection Against Health Risk) قسمت ۲- چارچوب حقوقی حفاظت در برابر خطرات سلامت
- ۳۸۸ (Legal Framework for Health Research) قسمت ۳- چارچوب حقوقی برای تحقیقات سلامت
- ۳۸۹ (Regulations on International Travels) قسمت ۴- کنترلهای قانونی در خصوص سفرهای بین‌المللی
- ۳۹۰ (Intellectual Property Rights & International Health) قسمت ۵- حقوق مالکیت معنوی و سلامت بین‌المللی

۳۹۳	فصل ۳- بیماری‌های عفونی/ مسری (Transmissible / Infectious Diseases)
۳۹۳	مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۳۹۴	مبحث دوم- تضاد بین حقوق فردی و مصالح عمومی (The Conflict Between Individual Rights & Public Interests)
۳۹۵	مبحث سوم- مقررات بین‌المللی سلامت (International Health Regulations: IHR)
۳۹۶	مبحث چهارم- اقدامات و مسائل حقوقی مربوط به کشف بیماری مسری (Actions & Legal Issues Related to the Discovery of Transmissible Diseases)
۳۹۷	قسمت ۱- گزارش‌دهی (Reporting)
۳۹۸	قسمت ۲- محرمانگی اطلاعات شخصی (Confidentiality of Personal Information)
۳۹۹	مبحث پنجم- اقدامات و مسائل قانونی مربوط به پیشگیری از بیماری مسری (Actions & Legal Issues Related to the Prevention of Transmissible Disease)
۴۰۰	قسمت ۱- واکسیناسیون (Vaccination)
۴۰۰	قسمت ۲- جداسازی، قرنطینه و تعهد مدنی (Isolation, Quarantine & Civil Commitment)
۴۰۱	قسمت ۳- مسئولیت قانونی انتقال بیماری (Liability for Transmitting)
۴۰۲	قسمت ۴- کنترل‌های قانونی سفرهای بین‌المللی (Regulations for International Travel)
۴۰۳	فصل ۴- حقوق سلامت الکترونیکی (Electronic Health Law)
۴۰۴	مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۴۰۵	قسمت ۱- پرونده‌های الکترونیکی سلامت (Electronic Health Records: EHR)
۴۰۵	قسمت ۲- سلامت الکترونیک (e-Health)
۴۰۶	قسمت ۳- دورا پزشکی یا پزشکی از راه دور (Telemedicine)
۴۰۶	قسمت ۴- دوراسلامت یا سلامت از راه دور (Tele - Health)
۴۰۶	قسمت ۵- پزشکی مجازی (Cyber - Medicine)
۴۰۷	مبحث دوم- مباحث حقوقی پرونده‌های سلامت الکترونیک (Legal Issues of EHR)
۴۰۷	قسمت ۱- حریم خصوصی (Privacy)
۴۰۸	قسمت ۲- محرمانگی (Confidentiality)
۴۰۸	مبحث سوم- مسائل حقوقی دوراسلامت یا سلامت از راه دور (Legal Issues of Telehealth)
۴۰۹	قسمت ۱- صدور پروانه (Licensing)

قسمت ۲- انتخاب حوزه قضایی و قوانین حاکم بر مناقشات & Selecting Jurisdiction) (Governing Rules)

قسمت ۳- مسئولیت قانونی یا ضمان (Liability)

قسمت ۴- بیمه و بازپرداخت هزینه‌ها (Insurance & Compensation)

مبحث چهارم- داروخانه‌های اینترنتی (Internet/Online Pharmacy)

قسمت ۱- مزایا و چالش‌ها (Benefits and challenges)

قسمت ۲- کنترل قانونی داروخانه‌های اینترنتی (Regulating Internet Pharmacy)

فصل ۵- طب مکمل و جایگزین Complementary and Alternative Medicine:

(C.A.M)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

مبحث دوم- صدور مجوز یا پروانه اشتغال (Licensure)

مبحث سوم- رضایت آگاهانه (Informed Consent)

مبحث چهارم- مسئولیت سهل‌انگاری و خطا (Malpractice Liability)

مبحث پنجم- کلاهبرداری و تدلیس (Fraud & Misrepresentation)

فصل ۶- حقوق سلامت محیط زیست (Environmental Health Law)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

مبحث دوم- مکانیسم‌های اجرایی قوانین زیست محیطی (The Executive Mechanism of Environmental Laws)

قسمت ۱- ابزارهای قانونی بلندمدت (Long-term Legal Tools)

قسمت ۲- ابزارهای قانونی میان مدت (Medium-term Legal Tools)

مبحث سوم- موضوعات پرونده‌های زیست محیطی (Subjects of Environmental

Records)

مبحث چهارم- مصوبات مهم زیست محیطی در ایالات متحده آمریکا (Environmental Acts in U. S. A)

قسمت ۱- قانون حفاظت زیست محیطی (Environmental Protection)

قسمت ۲- مقررات پیشگیری و کنترل آلودگی (Pollution Prevention and Control

Regulations)

قسمت ۳- قانون هوای پاک (Clean Air Act)

قسمت ۴- قانون آب پاک (Clean Water Act)

قسمت ۵- قانون آب آشامیدنی سالم (Safe drinking water Act)

فصل ۷- حقوق اقتصاد سلامت (Health Economics Law)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

۴۳۸	مبحث دوم - تخصیص منابع مالی (Allocation of Funds)
۴۳۹	مبحث سوم - مسائل کیفری حقوق اقتصاد سلامت: کلاهبرداری و سوءاستفاده (Criminal Issues & Fraud & Abuse)
۴۴۰	مبحث چهارم - بیمه سلامت (Health Insurance)
۴۴۱	قسمت ۱ - هدف بیمه سلامت (Goal of Health Insurance)
۴۴۱	قسمت ۲ - انواع بیمه سلامت (Types of Health Insurance)
۴۴۲	قسمت ۳ - کلاهبرداری و سوءاستفاده در بیمه (Insurance Fraud & Abuse)
۴۴۳	قسمت ۴ - بیمه مسئولیت پزشکی (Medical Liability Insurance)
۴۴۴	مبحث پنجم - مالیات (Tax)
۴۴۵	مبحث ششم - انتر، تراست و بازار رقابتی (Anti-Trust & Competitive Market)
۴۴۶	قسمت ۱ - رهنمای رقابتی و انحصارطلبانه (Anticompetitive & Exclusionary Practices)
۴۴۷	قسمت ۲ - قوانین مهم (Important Act)
۴۴۸	قسمت ۳ - دعاوی مربوط به میزان خسارات تراست یا انحصار طلبی (Claims for Antitrust Compensation)
۴۴۹	قسمت ۴ - تداخل قانون آنتی تراست با حقوق مالکیت معنوی (Intersection between Antitrust Law and Intellectual Property)
۴۴۹	مبحث هفتم - حقوق مالکیت معنوی (Intellectual Property Rights)
۴۴۹	قسمت ۱ - مفهوم حقوق مالکیت معنوی (Concept of IPR)
۴۵۰	قسمت ۲ - عناصر حقوق مالکیت معنوی (Elements of IPR)
۴۵۲	قسمت ۳ - الزامات ثبت پتنت (Requirements for Patenting)
۴۵۳	قسمت ۴ - نقض پتنت (Patent Infringement)
۴۵۴	قسمت ۵ - دفاعیات در برابر اتهام نقض پتنت (Defences for Patent Infringement)
۴۵۵	فصل ۸ - حقوق مواد غذایی (Food Law)
۴۵۵	مبحث اول - تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۴۵۶	مبحث دوم - کنترل های قانونی و نقش سازمان های رگولاتوری (Regulations & The Role of Regulatory Organizations)
۴۵۷	قسمت ۱ - برچسبگذاری مواد غذایی (Food Labeling)
۴۵۹	قسمت ۲ - بسته بندی مواد غذایی (Food Packaging)
۴۵۹	قسمت ۳ - افزودنی های غذایی (Food Additives)
۴۶۰	قسمت ۴ - بازرسی (Inspection)
۴۶۰	مبحث سوم - مسئولیت های قانونی (Liabilities)

- قسمت ۱- مسئولیت مدنی (Civil Liability) ۴۶۱
- قسمت ۲- مسئولیت کیفری (Criminal Liability) ۴۶۲
- مبحث چهارم - قوانین مهم (Important Acts) ۴۶۳
- قسمت ۱- قانون مواد غذایی، دارویی و آرایشی ایالات متحده آمریکا (USA, Food, drug and cosmetic Acts) ۴۶۳
- قسمت ۲- قانون برجسب‌گذاری مواد غذایی و آموزش ایالات متحده آمریکا (The Nutrition Labeling & Education Act) ۴۶۳
- قسمت ۳- قانون ایمنی مواد غذایی انگلستان (U.K Food safety Act) ۴۶۴
- فصل ۹- حقوق دارو (Pharmaceutical Law) ۴۶۵
- مبحث اول - تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History) ۴۶۵
- مبحث دوم - سازمان‌ها یا نمایندگی‌های رگولاتوری (Regulatory Organizations, Agencies) ۴۶۶
- قسمت ۱- سازمان غذا و دارو آمریکا (Food & Drug Administration: FDA) ۴۶۶
- قسمت ۲- نمایندگی پزشکی اروپا (European Medical Agency): (EMEA) ۴۶۷
- قسمت ۳- نمایندگی غذا و محصولات سلامت کانادا (Canadians Health Products & Food Branch) HPFB ۴۶۷
- مبحث سوم - الزامات قبل از ورود به بازار (Premarketing & Marketing Requirements) ۴۶۸
- قسمت ۱- فرآیند تأیید دارو / مجوز ورود به بازار (Drug Approval Process/Marketing Authorization) ۴۶۸
- قسمت ۲- برجسب‌گذاری (Labelling) ۴۶۹
- قسمت ۳- تبلیغات (Advertising) ۴۷۰
- قسمت ۴- قیمت‌گذاری (نرخ گذاری) (Pricing) ۴۷۱
- مبحث چهارم - رویکردهای مختلف به مسئولیت‌های قانونی (Different approaches to Liability) ۴۷۱
- قسمت ۱- مسئولیت مدنی در مقابل مسئولیت کیفری (Civil Against Criminal Liability) ۴۷۲
- قسمت ۲- مسئولیت شرکتی در مقابل مسئولیت فردی (Corporate against Individual Liability) ۴۷۳
- قسمت ۳- مسئولیت قراردادی در مقابل مسئولیت غیرقراردادی (Contractual Vs non-Contractual Liability) ۴۷۳

- ۴۷۴ میبحث پنجم- زمینه های طرح دعاوی (Grounds for Action)
- ۴۷۴ قسمت ۱- دادخواهی بر اساس مسئولیت محصول (Product Liability Litigation)
- ۴۷۵ قسمت ۲- دادخواهی بر اساس مسئولیت مطلق (Strict Liability Litigation)
- ۴۷۵ قسمت ۳- کلاهبرداری و تدلیس (Fraud & Misrepresentation)
- ۴۷۶ قسمت ۴- دادخواهی بر اساس سهلانگاری و قصور و یا خطای پزشکان محقق (Negligence liability Litigation)
- ۴۷۶ میبحث ششم- مسئولیت قانونی داروسازان: مسئولیت محصول : (Liability of pharmacist : Product Liability)
- ۴۷۹ فصل ۱۰- بیوتروریسم (Bioterrorism)
- ۴۷۹ میبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
- ۴۸۰ میبحث دوم- بیوتروریسم و حقوق سلامت عمومی (Bioterrorism & Public Health Law)
- ۴۸۱ قسمت ۱- تضییع حقوق فردی (wasting Individual Rights)
- ۴۸۲ قسمت ۲- بازرسی های مرتبط با حملات بیوتروریستی (Bioterrorism Attack Investigations)
- ۴۸۳ میبحث سوم- تدابیر قانونی در مبارزه با بیوتروریسم (Legal Measures for Combating Bioterrorism)
- ۴۸۴ قسمت ۱- توافقنامه های بین المللی برای مبارزه با بیوتروریسم (International Treaties for Combating Bioterrorism)
- ۴۸۶ قسمت ۲- قوانین مهم بیوتروریسم در ایالات متحده (Important Bioterrorism Acts in U. S. A)
- ۴۸۹ فصل ۱۱- حقوق سلامت و ایمنی شغلی (Occupational Safety & Health Law)
- ۴۸۹ میبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
- ۴۹۰ میبحث دوم- نقش نهادهای ملی و بین المللی (The Role of National & International organizations)
- ۴۹۲ میبحث سوم- مسئولیت قانونی متخصصین سلامت شغلی (Liability of Occupational Health Professionals)
- ۴۹۲ قسمت ۱- پرونده های پزشکی و محرمانگی (Medical Records & Confidentiality)
- ۴۹۵ قسمت ۲- رضایت به درمان (Consent to Treatment)
- ۴۹۵ قسمت ۳- وظیفه کارکنان مراقبت سلامت (Health care Workers Duty)
- ۴۹۶ میبحث چهارم- وظایف کارفرما (Duties of Employer)

قسمت ۱- کنترل قانونی مواد خطرناک برای سلامت (Substance Hazard to Health)

COSHH Regulation)

قسمت ۲- وظیفه قانونی تأمین مراقبت سلامت (Legal Duty to Provide Health

Surveillance)

قسمت ۳- جبران خسارت کارکنان / کارگران (Worker Compensation)

فصل ۱۲- حقوق سلامت روان (Mental Health Law)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

مبحث دوم- تصمیم‌گیری جایگزین (Substitute Decision Making)

قسمت ۱- جایگزین برای تصمیم‌گیری‌ها (Alternative for Making Decisions)

قسمت ۲- مصلحت فردی (Individual Interest)

مبحث سوم- پذیرش و ترخیص بیمارستانی (Admission & Leaving Hospital)

قسمت ۱- پذیرش داوطلبانه یا اختیاری (Voluntary Admission)

قسمت ۲- پذیرش اجباری (Compulsory Admission)

قسمت ۳- ترخیص از بیمارستان (Leaving Hospital)

مبحث چهارم- مسائل کیفری (Criminal Issues)

قسمت ۱- دفاع مبتنی بر جنون (Insanity Defense)

قسمت ۲- صلاحیت یا اهلیت کاهش یافته (Diminished Culpability)

فصل ۱۳- حقوق سلامت زنان (Women Health Law)

مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)

مبحث دوم- حقوق سلامت جنسی و باروری (Sexual & Reproductive Health Law)

قسمت ۱- کنترل بارداری (Fertility Regulations)

قسمت ۲- سقط جنین (Abortion)

قسمت ۳- نازاسازی (Sterilization)

قسمت ۴- کمک باروری (Assisted Reproductive)

مبحث سوم- تبعیض (Discrimination)

قسمت ۱- تحقیقات کلینیکی مربوط به سلامت زنان (Clinical Research on Women Health)

Health)

قسمت ۲- قانون سلامت شغلی (Occupational Health Law)

مبحث چهارم- خشونت علیه زنان (Violence Against Women)

قسمت ۱- خشونت خانگی (Domestic violence)

قسمت ۲- مشکلات فرایند قانونی (Problems of Legal process)

۵۱۹	فصل ۱۴- حقوق معلولان (Disability Law)
۵۱۹	مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
۵۲۰	مبحث دوم- حقوق سلامت باروری (Reproductive Health Law)
۵۲۲	مبحث سوم- منع تبعیض علیه معلولان (Disability Discrimination)
۵۲۴	مبحث چهارم- حقوق کودکان معلول (Disabled Children law)
۵۲۴	قسمت ۱- حق حیات (Right to Life)
۵۲۵	قسمت ۲- حق سلامت (Right to Health)
۵۲۶	قسمت ۳- حق آموزش (Right to Education)
	قسمت ۴- مبارزه با کودک آزاری و سوء رفتار (Combating & Child Abuse and
۵۲۷	Mistreatment)
۵۲۹	فصل ۱۵- حقوق پد "ندان (Elder Law)
۵۳۰	مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
	مبحث دوم- مسائل مربوط به خدمات مراقبت سلامت (Issues Related to Health Care
۵۳۰	Services)
۵۳۰	قسمت ۱- وظیفه مراقبت (Duty of Care)
۵۳۱	قسمت ۲- قیمیت و چالش‌های آن (Guardianship and the Challenges)
۵۳۳	قسمت ۳- رضایت آگاهانه (Informed Consent)
۵۳۴	قسمت ۴- کمک به مرگ / اتانازی (Aid in Dying/ Euthanasia)
۵۳۵	مبحث سوم- سالمند آزاری و سوء رفتار با سالمندان (Abuse and Mistreatment Elder)
۵۳۶	قسمت ۱- انواع قوانین (Types of Laws)
۵۳۷	قسمت ۲- قوانین مربوط به گزارش دهی اجباری (Mandatory Reporting Laws)
۵۳۹	فصل ۱۶- حقوق سلامت کودکان (Children Health Law)
۵۴۰	مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و تاریخچه (Definitions, Concepts & History)
	مبحث دوم- حق استقلال و آزادی فردی و حق رضایت کودکان (Children's Autonomy
۵۴۰	& Right to Consent)
۵۴۱	قسمت ۱- رضایت به درمان (Consent to Treatment)
۵۴۱	قسمت ۲- رضایت به تحقیق (Consent to Research)
	قسمت ۳- رضایت به اهداء، نگهداری و استفاده از اعضا و بافت‌ها (Consent to
۵۴۲	Donation, Storage & use of Organs & Tissues)
۵۴۳	مبحث سوم- کودک آزاری (Child Abuse)
۵۴۴	قسمت ۱- سوء استفاده جنسی (Sexual Abuse)

قسمت ۲- الزامی بودن گزارش الزامی موارد سوءاستفاده (Reporting Mandatory Abuse)

۵۴۴

مبحث پنجم- تصمیمات جنسی (Sexual Decisions)

۵۴۵

قسمت ۱- سقط جنین (Abortion)

۵۴۶

قسمت ۲- نازاسازی و پیشگیری از بارداری (Sterilization & Contraception)

۵۴۶

مبحث ششم- کودکان کار (Child Labor)

۵۴۷

www.ketab.ir

پیشگفتار (Preface)

بطور روزافزون شاهد رشد و نوآوری در آموزش عمومی در سطح دانشگاه‌ها و مدارس عالی هستیم. هر روزه بر تعدادهای رشته‌های جدید عملی و نظری افزوده می‌شود؛ و در این میان حوزه‌های میان رشته‌ای نیز شکل می‌گیرند. برنامه‌های تحصیلی میان رشته‌ای می‌توانند نقش ارزنده‌ای در انسجام آموزش عمومی ایفاء کنند. بر اساس شواهد موجود، این برنامه‌های تحصیلی مهارت‌های دانشجویان را در استنتاج مسائل و تفکر نقادانه تقویت کرده، حساسیت آنان را نسبت به مسائل اخلاقی و حقوق افزایش داده و با افزایش آگاهی و گسترش افق دیدشان، باعث ارتقای عملکرد حرفه‌ای آنها در آینده می‌شود.

علاوه بر این، فعالیت میان رشته‌ای، به دانش پژوهان رشته‌های علمی مختلف امکان می‌دهد که به شناخت بهتری از فعالیت‌های علمی یکدیگر دست یابند. اگر دانشگاه‌ها بدنبال ایجاد پیوند با جامعه بزرگتری هستند که در آن به خدمت مشغول می‌باشند، علاوه بر ایجاد ارتباط میان آموزش عالی و پیکره آن جامعه، باید تلاش کنند تا حریم رشته‌های علمی مختلف را نیز به یکدیگر مرتبط سازد. امروزه، مراکز دانشگاهی نیاز به فعالیت‌های میان رشته‌ای را به خوبی احساس کرده و برای گسترش سطح ارتباطات با جامعه، عبور از این حد و مرزها را ضروری می‌دانند.

متأسفانه، عدم آشنایی با ابتدایی‌ترین مسائل عمومی بطور مکرر باعث بروز مشکلات عدیده برای بسیاری از مردم و صاحبان حرفه‌های تخصصی می‌شود. طبعاً، برگزاری دوره آشنایی با مسائل و مقررات حقوقی جهت حفظ حقوق سلامت برای کلیه کارکنان این بخش بسیار سودمند باشد. گرچه در برنامه‌های آموزشی قبل دوره‌هایی در این خصوص برنامه‌ریزی و تدریس شده، مخاطبان آنها عمومیت نداشته و موضوعات مطروحه حالت تخصصی داشته‌اند. امید است همکاران عزیز، اعم از اعضای هیأت علمی و شاغلان نظام سلامت، طی این دوره بتوانند با کلیات علم حقوق آشنایی پیدا کرده و در زندگی اجتماعی، فردی و حرفه‌ای خود از آن بهره‌مند شوند.

اکنون، با توجه به گسترش ارتباط میان علوم پزشکی و حقوق در تمامی شاخه‌های تخصصی و چالش‌های جدید فرا روی حقوقدانان و متخصصان مراقبت سلامت (صاحبان حرف پزشکی)، حقوق سلامت به یکی از مباحث مهم برای دانشجویان حقوق و علوم پزشکی از مقطع کارشناسی تا دکترای تخصصی تبدیل شده؛ لذا با عنایت به ضرورت تدریس جوانب مختلف حقوق سلامت، حدود و ثغور مسئولیت مدنی، کیفری، مقررات

انتظامی صاحبان حرفه‌های مختلف سلامت و غیره، مهمترین مسائل روز شاغلان این حرفه‌ها در این مجموعه مورد بحث و مذاقه نظر قرار گرفته است.

«حقوق سلامت» به عنوان یکی از فعالیت‌های میان‌رشته‌ای در دهه‌های اخیر مورد توجه فراوان قرار گرفته، طوری که رشد و گسترش این حوزه علمی یکی از برجسته‌ترین تحولات نیم قرن اخیر در حوزه آکادمیک به شمار می‌رود. در این مجموعه، به بحث در مورد حوزه‌های مختلف حقوق سلامت و مسائل مربوط به آن و طرح مسائل اخلاقی و حقوقی پیرامون آن پرداخته می‌شود. امید است با طرح این مسائل و شرح اهمیت حقوق سلامت در عصر حاضر، نیاز به آموزش حرفه‌ای در این زمینه بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد.

در این اثر، یک نویسنده با استفاده از تجربیات ارزشمندی که طی بیست سال متمادی کسب کرد، انجام مطالعات عمیق در رشته حقوق عمومی و حقوق سلامت و تدریس در دانشگاه‌های مختلف و تألیف کتب و تدوین مقالات متعدد و همینطور شرکت در سمینارهای داخلی و بین‌المللی و همچنین تقبل مسئولیت‌های اجرایی و مدیریتی مرتبط در این حوزه‌ها از جمله وراثت‌های دادگستری، بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، راه و شهرسازی با اسناد، منابع داخلی و خارجی شامل بیش از پانصد کتاب، مقاله، اسناد و مدارک حقوقی، ضمن بهره‌گیری از منابع معتبر خارجی؛ به تألیف مطالب به شکلی کاملاً منحصر به فرد که تمامی ابعاد، اجزا و رویکردهای مختلف مربوط به حقوق سلامت را در برگیرد، همت گمارده است. این رویکرد، اگر چه بعد خاصی از حقوق سلامت نظیر حقوق فردی، اجتماعی و عمومی، اخلاقی و حقوق سلامت مبتنی بر حقوق اساسی بشر تأکید دارند.

به همین علت، طبیعی است که برخی مطالب با یک‌دیگر تداخل داشته باشند لذا عناوین گاهی شبیه یکدیگر هستند اما محتوا از رویکرد دیگری که به هم رفته از عنوان مربوطه است، نشأت گرفته است.

هر فصل با یک مقدمه و تعریف و تاریخچه آغاز شده که بیانگر ارتباط مطالب و جایگاه حقوقی موضوع در میان شاخه‌های حقوق سلامت و همینطور تعریف و تاریخچه موضوع مورد بحث می‌باشد. چهار فصل اصلی این کتاب نیز بیانگر رویکردهای مختلفی شامل رویکرد کلی و فردی، رویکرد عمومی و جمعیتی، رویکرد بشری و نگرستن به حقوق سلامت به عنوان حوزه‌ای برگرفته از حق سلامت و رویکرد اخلاقی به مقوله نسبتاً جدید حقوق سلامت است که با توسعه حقوق پزشکی و توجه بیشتر به نقش سایر متخصصان و حرفه‌های پزشکی شکل گرفته است.

این مجموعه علاوه بر این که برای دانشجویان و متخصصان رشته‌های علوم پزشکی یا مراقبت سلامت مفید می‌باشد، برای افرادی نظیر مدیران بیمارستان، وکلا، اعضای کمیته‌های اخلاق، بازرسان کیفیت و مدیران طرح‌ها و برنامه‌های بهداشت و درمان و تمامی کسانی که لازمه کار آنها آگاهی از مسائل اخلاقی و حقوقی آن حوزه می‌باشد نیز سودمند است. در دنیای پیشرفته امروز، تمامی این افراد ممکن است مسئولیت تدوین، تصویب و اجرای معیارها و اصول اخلاقی و حقوقی حاکم بر این حوزه را بر عهده بگیرند. در پایان، ضمن آرزوی توفیق روزافزون از درگاه الهی، مجموعه حاضر را به تمامی شاغلان رشته‌های حقوق و علوم پزشکی و سایر صاحب‌نظران، علاقمندان و دانشجویان عزیز تقدیم می‌کنم و از زحمات بی‌دریغ همکاران ارجمندم که در امر بازخوانی مجموعه حاضر مرا یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

به راه بادیه رفتن، به از نشستن باطل اگر مراد نیابیم، به قدر وسع بکوشم

«سعدی»

شهریار اسلامی تبار

بهار ۱۳۹۵

مقدمه (Introduction)

امروزه، سیر موفقیت‌های پزشکی به تداوم زندگی نوزادان در خطر مرگ، افزایش متوسط طول عمر، باروری تخمک در درون لوله آزمایش و رشد و پرورش آن تا مرحله تولد، پیوند اعضا و غیره انجامیده، طوری که علم و تکنولوژی بسیار سریع‌تر از اخلاق و حقوق رشد کرده و در نتیجه سوالات حقوقی و اخلاقی بسیاری در این ارتباط هنوز بی‌پاسخ مانده است؛ لذا ضرورت پرداختن به مسائل حقوقی و اخلاقی حوزه سلامت امروز بیش از هر زمانی حس می‌شود؛ رشته «حقوق سلامت» به عنوان یکی از رشته‌های اصلی حقوق - که تلفیقی از علوم پزشکی، پیراپزشکی، زیست‌شناسی و حقوق است - تا سطح بالا در دانشگاه‌های معتبر جهان تدریس می‌شود.

«حقوق سلامت» عبارتست از مجموعه قواعد و مقررات حاکم بر مسائل پزشکی، دارویی و حرفه‌های ایستاده که با حاکم قضائی و سازمان‌های نظارتی (رگولاتوری) ضامن اجرای آن می‌باشند. از طرفی، اخلاق پزشکی مجموعه‌ای از بایدها و نبایدهایی است که ضمانت اجرایی آن وجدان بیند انسان می‌باشد. این امور عمدتاً از ارزش‌های اخلاقی و هنجارهای حاکم بر جامعه نشأت می‌گیرند. بنابراین، حوزه مطالعه این دو حوزه به هم پیوسته بسیار وسیع است، طوری که در میان رشته‌های مختلف پزشکی، هیچ رشته‌ای را نمی‌توان یافت که خارج از حوزه مطالعه اخلاق و حقوق سلامت باشد. لذا ضمن معرفی حقوق سلامت به عنوان یک رشته علمی نوظهور، به بحث اخلاق در حرفه پزشکی نیز می‌پردازیم. باید توجه داشت که بسیاری از مسائل اخلاقی، به‌ویژه در حرفه‌های وابسته به پزشکی، از نتایج و پیامدهای حقوقی برخوردارند. در واقع اختلافات نسبت به حقوق بنیادی‌تر هستند، یعنی قوانین می‌توانند اخلاقی یا غیراخلاقی باشند اما عکس آن صادق نیست.

مقوله‌های اخلاق و حقوق برای تمامی حرفه‌ها پراهمیت می‌باشند اما با توجه به رابطه مبتنی بر اعتماد میان متخصصان سلامت و مردم، در این عرصه یک ضرورت حیاتی محسوب می‌شود زیرا علم و فناوری پزشکی وقتی سودمند می‌باشند که همگام با این موضوعات حرکت کنند. در غیر این صورت، ممکن است بر رابطه مردم و متخصصان حرفه‌های سلامت خدشه‌ای جبران ناپذیر وارد آید.

متأسفانه، واقعیت امر این است که تاریخچه طولانی کشورمان در حوزه اخلاق به عنوان مادر حقوق، به کار ما نیامده و اکنون با وجود آموزه‌های راستین مکتب اسلام، در

حوزه‌های بسیاری ناگزیر به پیروی از جهان غرب هستیم. به همین خاطر است که دانشجویان محترم دوره‌های دکتری تخصصی در حوزه اخلاق و حقوق سلامت باید به اخلاقیات و حقوق در غرب نگاهی عمیق داشته باشند. البته، این بدان معنی نیست که از اصل و ریشه‌های کهن خود غافل شویم، بلکه به معنای توجه به هر دو حوزه و تلفیق این دو برای تضمین چشم اندازه آینده به نفع جامعه شکوهمند اسلامی می‌باشد.

www.ketab.ir